

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO

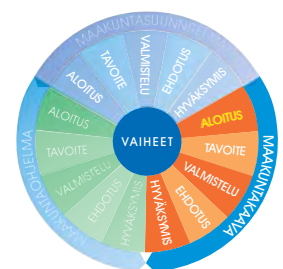

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

PÄIJÄT-HÄMEEN MAAKUNTAKAAVA

Luonnos 11.11.2002

Hyväksytty maakuntahallituksessa 10.2.2003

Sisällysluettelo

Maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma eli OAS	3
Maakuntakaavan rooli osana maakunnan suunnittelua	3
Maakuntakaavan oikeusvaikutukset	3
Maakuntakaavan sisältö ja kaava-alue	4
Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet	5
Valtakunnan tason tavoitteet	5
Maakunnan tason tavoitteet	6
Tavoitteiden sovittaminen maakuntakaavatyöhön	7
Vaikutusalue	7
Osalliset	8
Osallistumismenettelyt ja tiedottamisen tavat	9
Viranomaisyhteistyö	10
Selvitettävät vaikutukset ja vaikutusten arvioinnin menetelmät	10
Kaavoituksen kulku, päätöksenteko ja mahdollisuudet vaikuttaa	12
Yhteystiedot	13

Maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma eli OAS

Päijät-Hämeen maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) tarkoituksena on kuvata kaavatyön lähtökohtia, vaiheita ja osallisten mahdollisuuksia osallistua valmisteluun. Suunnitelmassa luonnehditaan myös kaavan keskeisiä ympäristövaikutuksia ja miten niitä on tarkoitus arvioida. Tarvittaessa OAS:a täydennetään samalla, kun kaavaluonnos asetetaan nähtäville keväällä 2004.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on virallinen asiakirja, jota koskevat säädökset on kirjattu maakäyttö- ja rakennuslakiin (MRL 63 §) ja –asetukseen (MRA 30 §).

Maakuntakaavan rooli osana maakunnan suunnittelua

Maakunnan suunnittelun kokonaisuus muodostuu maakuntasuunnitelmasta, maakuntakaavasta ja maakuntaohjelmasta. Maakuntasuunnitelmassa esitetään tavoiteltu kehitys strategisesti tärkeinä valintoina toteutettavaksi maakuntakaavan ja –ohjelman avulla. Maakuntaohjelmasta on säädetty erikseen laissa alueiden kehittämisestä.

Maakunnan suunnittelu tähtää Päijät-Hämeessä lakisääteisten tehtävien toteuttamisen ohella maakunnan henkisen ja aineellisen hyvinvoinnin edistämiseen ja hyvän elinympäristön turvaamiseen, maakunnallisen yhteenkuuluvuuden sekä sisäisen ja ulkoisen yhteistyön tiivistämiseen (Päijät-Hämeen liiton kuntayhtymän perussopimus 1.1.2001).

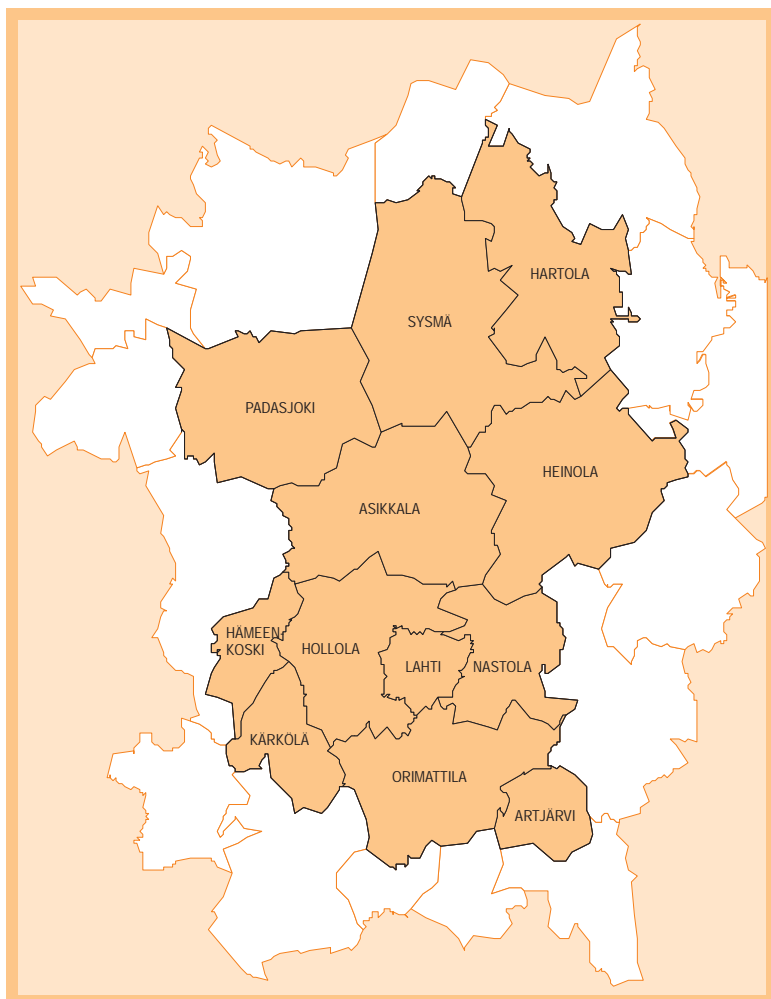
Maakuntakaavan roolina on sovittaa yhteen valtakunnantason ja maakunnan omat tarpeet sekä useampaa kuntaa yhteisesti koskevia maankäytön asioita ja tuoda ne poliittiseen päätöksentekoon. Maakuntakaavalla varataan asumisen, liikenteen, teknisen huollon, suojelun, virkistyksen, palveluiden ja yritystoiminnan kannalta tarpeelliset maa-alueet maakunnan mittakaavassa pitkällä tähtäimellä.

Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Oikeusvaikutukset kohdistuvat etupäässä ohjauksena tarkempien kaavojen laadintaan ja viranomaisten työskentelyyn. Viranomaisten on suunnitelmia ja päätöksiä tehdessään pyrittävä edistämään maakuntakaavan toteuttamista ja huolehdittava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta sitä (MRL 32 § ja 33 §). Maakuntakaava kuitenkin rajoittaa lähtökohtaisesti toimintaa virkistys- tai suojelualueeksi tai liikenteen tai teknisen huollon verkostojen tarpeisiin osoitetuilla alueilla rakentamisrajoituksen takia.

Maakuntakaavan sisältö ja kaava-alue

Laadittavasta kaavasta käytetään nimeä Päijät-Hämeen maakuntakaava ja se koskee koko maakuntaa ja sen 12 kuntaa. Kaava-alue on esitetty alla olevassa kartassa. Maakuntakaava tulee vahvistuessaan korvaamaan aiemmin vahvistetut kaavat.

Maakuntakaavan tarkoituksena on muuttaa 8.2.1999 vahvistettu seutukaava maakuntakaavaksi ja tarkistaa erityisesti taajama-alueita ja maaseudun kyläalueita koskeva maankäyttö vastaamaan maakunnan toimintaympäristössä tapahtuneita ja odotettavissa olevia muutoksia. Kaavan keskeinen sisältö saa lopullisen muotonsa maakuntasuunnitelmatyössä käytävän periaatekeskustelun tuloksena.

Päijät-Hämeen liiton alueelle on aiemmin laadittu virkistys- ja suojelualueita, Lahden ja Heinolan kaupunkiseutuja sekä taajama-alueita koskeneet seutukaavat. Nämä osa-alueita koskevat kaavat olivat peräisin vuosilta 1979, -84 ja -87. Osa-alueita koskeneet kaavat kumoutuivat ympäristöministeriön 8.2.1999 vahvistaman Päijät-Hämeen kokonaisseutukaavan myötä.

Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Lähtökohtia ja tavoitteita maakuntakaavalle määrittävät lainsäädäntö, valtakunnan tasolla asetetut tavoitteet sekä maakunnan, kuntien ja alueen muiden toimijoiden omista lähtökohdista asettamat tavoitteet. Nämä sovitetaan maakuntakaavatyössä yhteen. Kansainväliset sopimukset, Euroopan aluesuunnittelun ja kehityksen suuntaviivat sekä yhteistyö ja yhteistyö Itämeren piirissä välittyvät kaavatyöhön valtakunnan tasolta ja maakuntasuunnitelman kautta.

Valtakunnan tason tavoitteet

Maankäyttö- ja rakennuslaki astui voimaan 1.1.2000. Maakuntakaavan, yleiskaavan, asemakaavan ja ranta-asemakaavan välistä työnjakoa on tarkennettu ja kaavoitusprosessien avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta on haluttu lisätä säädöksillä. Laissa on annettu kaikille kaavamuodoille yhteiset suunnittelun tavoitteet (MRL 5 §). Lisäksi jokaiselle kaavatasolle on esitetty omat sisältövaatimukset (MRL 28 §), jotka maakuntakaavan osalta ovat:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne
- 2) alueiden käytön ekologinen kestävyys
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset
- 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen sekä
- 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Valtioneuvosto on päättänyt **valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista** ja ne astuivat voimaan 26.11.2001. Päätöksessä tavoitteet on ryhmitelty toimivan aluerakenteen, eheytyvän yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun, kulttuuri- ja luonnonperinnön, virkistyskäytön ja luonnonvarojen, toimivien yhteysverkostojen ja energiahuollon, Helsingin seudun erityiskysymysten sekä luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityisten aluekokonaisuuksien alle.

Tarkempia tietoja valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista saa esim. internetistä <http://www.ymparisto.fi/aluekayt/valtalopaatos.htm>.

Maakuntakaavan sisältövaatimukset, luonnonsuojeluohjelmat ja –päätökset sekä maisema-alueiden perustamispäätökset (LSL 1096/1996) ja valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet otetaan lähtökohdiksi kaavatyölle. Tavoitteista Helsingin seudun erityiskysymykset sekä luonto- ja kulttuuriympäristöinä nimetyt Saaristomeri, maankohoamisrannikko, Lapin tunturialueet ja Vuoksen vesistöalue eivät koske Päijät-Hämettä.

Maakunnan tason tavoitteet

Päijät-Hämeen liiton valtuusto teki **edellisen seutukaavan tavoitteita** 21.11.1994 hyväksyessään joukon muita päätöksiä. Nämä koskivat ympäristövaikutusten arviointia, suunnittelujärjestelmiä ja liikennejärjestelmiä. Eräänä aluerakennevaihtoehtona esitettiin tarkasteltavaksi taantuvan väestökehityksen, hitaan elintason nousun ja aktiivisen liikennepolitiikan mukainen yhdyskuntarakenteen. Yhdyskuntarakenteen 2030 realismisuus esitettiin tarkastettavaksi 10-vuotisjaksoin. Vaikutusaluetarkastelu esitettiin ulotettavaksi maakuntarajan yli (Päijät-Hämeen seutukaavojen tavoitteet, Päijät-Hämeen liitto 1995*A100).

Päijät-Hämeessä vietiin läpi mittavan osallistumisen sisältänyt maakunnan strategia-prosessi. Päijät-Hämeen maakuntavaltuusto hyväksyi **maakuntastrategian** 18.6.2001. Maakuntakaavalle tarkistusaineita strategian tavoitteista aiheuttavat erityisesti logistisen keskusroolin vahvistaminen, veteen perustuvan yritystoiminnan kehittäminen ja sen toimintaedellytysten turvaaminen, asuin ympäristön parantaminen ja hyödyntäminen sekä matkailun, kulttuurin ja liikunnan toimintaympäristön parantaminen (Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2001, Päijät-Hämeen liitto A145 *2002).

Päijät-Hämeen liiton toimesta viritettiin keskustelu uuden **maakuntakaavatyön käynnistämisen tarpeellisuudesta**. Tätä varten valmisteltiin muistio ”Muutos- ja täydennistarpeet vahvistettuun seutukaavaan, uuden maakuntakaavan lähtökohtia, luonnos 3.12.2001”. Muistioon koottiin maakuntastrategisia, yleisestä yhteiskuntakehityksestä aiheutuvia ja virallisista päätöksistä johtuvia muutospaineita. Muistio oli lausuntokierroksella kunnissa ja viranomaisten keskuudessa vuoden 2002 alussa. Lausunnoissa korostuivat kaupunkiseutujen vastaanottokyvyn tarkistaminen Kerava-Lahti oikoradan mukanaan tuomien kasvumahdollisuuksien takia ja maaseudun elinvoimaisuuden turvaaminen kyläkeskusten ja loma-asutuksen avulla.

Päijät-Hämeen maakuntavaltuusto päätti käynnistää maakuntakaavan laatimisen 10.6.2002 kuntia ja viranomaistahoja kuultuaan.

Valtuuston päätös tiivistettynä:

Valtuusto päätti käynnistää maakuntakaavan laatimisen, jonka tarkoituksena on korvata 8.2.1999 vahvistettu Päijät-Hämeen seutukaava uuden maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella maakuntakaavalla. Kun vahvistetussa seutukaavassa on kuusi osaseutukaavaa, niin maakuntakaavan laadinnassa keskitytään uudistamaan lähinnä taajama- ja maaseutualueita koskevien osakaavojen sisältö. Liikennealueiden, teknisen huollon, virkistysalueiden ja suojelualueiden osakaavoihin tehdään vain toteuttajaviranomaisten esittämiä muutoksia, muita tarpeellisia päivityksiä ja yhteensovituksia sekä ympäristöministeriön maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n ja -asetuksen 11 §:n viranomaisneuvotteluissa edellyttämät korjaukset.

Lisäksi maakuntavaltuusto totesi, että Järvi-Suomen maakuntaliittojen kannanottojen perusteella ei ole syytä ryhtyä toimenpiteisiin nykyisessä seutukaavassa olevia vesiteitä koskevien aluevarausten poistamiseksi ja liikenneministeriön asettaman Itä-Suomen kanavahankkeita pohtineen työryhmän mietintöön nojautuen ei ole syytä ryhtyä nostamaan nykyisessä seutukaavassa olevan vesitieverkon mitoitusstandardia.

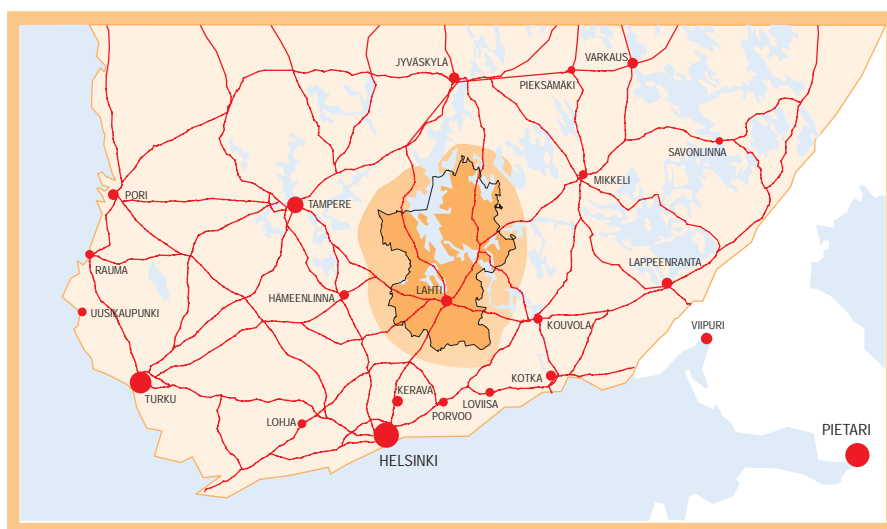
Tavoitteiden sovittaminen maakuntakaavatyöhön

Edellä kuvatut valtakunnan tason ja maakunnan omat tavoitteet ja lähtökohdat työstetään konkreettisiksi alue- ja yhdyskuntarakenteen tavoitteiksi kaavatyön tavoitevaiheessa. Samanaikaisesti käynnissä olevassa maakuntasuunnitelmatyössä syntyvät kaavatyötä ohjaavat väestö- ja työpaikkamäärän sekä alue- ja yhdyskuntarakenteen suuret periaatteelliset ratkaisut.

Maakuntastrategiaprosessin yhteydessä kirjattiin myös arvot ja yleiset periaatteet: työllisyyden edistämisen, kestävän kehityksen, tasa-arvon, yhteistyön ja kumppanuuden, maakunnallisuuden, osallisuuden, avoimuuden ja luottamuksellisuuden, kokonaislaadun sekä sivistyksen ja elinikäisen oppimisen periaate. Kaavatyössä kunnioitetaan myös näitä arvoja ja yleisiä periaatteita sekä kokonaisuutena laatimiseen liittyntä kehittämistyötä. Aiemman seutukaavan rakenteellisia ratkaisuja hyödynnetään ja kehitetään edelleen.

Vaikutusalue

Alla olevassa kartassa on kuvattu maakuntakaavan likimääräinen vaikutusalue. Alueen rajaukseen vaikuttaa merkittävästi kaavan lopullinen sisältö. Mahdolliset merkittävät tie-, vesi- ja raideliikenteeseen sekä vesihuollon järjestämiseen liittyvät maankäytön ratkaisut laajentavat vaikutusalueen huomattavasti yli maakunnan omien rajojen. Vastaavasti keskeiset mitoitusperiaatteet kuten väestö- ja työpaikkamäärät ja väljyystekijät sekä ratkaisut kaupan suuryksiköiden osalta vaikuttavat pääkaupunkiseudulle ja lähimaakuntiin asti. Tarvittaessa vaikutusaluetta tarkennetaan osana osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkistusta samalla, kun kaavaluonnos asetetaan nähtäville.

Osalliset

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta (MRL 62 §).

Osallisten määrään vaikuttaa merkittävästi kaavan vaikutusalue ja kaavan sisältö. Osallisten joukko voi täydentyä koko suunnittelutyön ajan. Seuraavaan taulukkoon on koottu tähän mennessä Päijät-Hämeen maakuntakaavan osallisina pidettäviä tahoja:

Maanomistajat	Kaava-alueen maanomistajat ja -haltijat
Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa	Kaava-alueen ulkopuolisen alueen maanomistajat ja -haltijat Kaavan vaikutusalueen asukkaat Yrityksen- ja elinkeinonharjoittajat Alueella työssä tai koulua käyvät henkilöt Yritysten ja laitosten palveluiden käyttäjät
Viranomaiset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään	Alueen kunnat: Artjärvi, Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä Päijät-Hämeen naapurikunnat: Kuhmoinen, Luhanka, Joutsa, Pertunmaa, Mäntyharju, Jaala, Iitti, Lapinjärvi, Myrskylä, Pukkila, Mäntsälä, Hausjärvi, Lammi, Luopioinen ja Kuhmalahti Naapuriliitot: Häme, Itä-Uusimaa, Kymenlaakso, Uusimaa, Keski-Suomi, Etelä-Savo ja Pirkanmaa Museovirasto: Lahden kaupunginmuseo/maakuntamuseo, arkeologian ja rakennuskulttuurin yksiköt Metsähallitus: Luonnonsuojelu, metsätalous, Laatumaa Tiehallinto: Hämeen, Keski-Suomen, Kaakkois-Suomen ja Uudenmaan tiepiirit Ratahallintokeskus Merenkululaitos: Merenkululaitoksen keskushallinto, Järvi-Suomen merenkulupiiri Ilmailulaitos Hämeen TE-keskus: Maaseutusasto, yritysosasto Hämeen ympäristökeskus Puolustuslaitos: Hämeen rykmentti, materiaalilaitoksen esikunta Etelä-Suomen lääninhallitus: Liikenneosasto, sosiaali- ja terveysosasto, sivistysosasto

Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään

Hämeen-Uudenmaan metsäkeskus

Hämeen maaseutukeskus

Luonnonsuojelujärjestöt kuten Suomen luonnonsuojeluliitto, Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri, BirdLife Finland, Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys, Asikkalan Luonnonystävät ry, Nastolan Luonnonsuojelu ry, Padasjoen luonnonystävät ry, Salpausselän luonnonystävät ry, Keski-Hämeen ympäristöyhdistys ry, Kärkölän Luonnonystävät ry, Hollola 2003 ympäristöyhdistys ry, Itä-Hämeen Luonnonsuojeluyhdistys ry jne.

Lahden seudun yrityskeskus

Alueelliset energialaitokset, kantaverkkoyhtiö Fingrid, Gasum Oy, vesilaitokset, tietoliikenteestä vastaavat yhtiöt

VR-Yhtymä Oy

MTK ja muut maanomistajien etujärjestöt, Etelä-Suomen metsänomistajien liitto

Kylätoimikunnat, asukasyhdistykset, harrastusjärjestöt

Päijänne- LEADER+, ETPÄHÄ ry

Sairaanhoidopiiri, koulutus konserni, yliopisto- ja korkeakouluyksiköt

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, riistanhoitopiirit

Elinkeinoharjoittajia edustavat yhteisöt, kaupan ja yrityselämän järjestöt kuten Lahden Kauppakamari, Päijät-Hämeen Yrittäjät jne.

Osallistumismenettelyt ja tiedottamisen tavat

Maakuntakaavatyössä osallistumismenettelyjä ovat lakisääteiset nähtävillä olot, esittelytilaisuuksissa ja sidosryhmäneuvotteluissa käytävät keskustelut ja suora tai edustuksellinen kanssakäyminen kaavan valmistelijoiden kanssa. Osallistumismenettelyt on esitetty takakannen kaaviokuvassa.

Lakisääteisiä menettelyjä ovat OAS:n, kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen nähtävillä oloon liittyvät kuulemiset **N**, jolloin osalliset voivat lausua mielipiteensä. Näihin merkittäviin kaavatyön vaiheisiin liittyen järjestetään kunnissa kaikille avoimia esittelytilaisuuksia **E**. Keväisin järjestetään sidosryhmille edustuksellisia foorumi-, työryhmä- tai työpajatyyppejä osallistumistilaisuuksia **S**. Vaikutusten arviointia käsitellään edustuksellisessa YVA-työpajassa **Y** keväisin. Liiton kotisivuilla on mahdollisuus tiedonsaannin lisäksi jatkuvaan palautteen antamiseen ja mielipiteen ilmaisuun. Näin saatua palautetta kerätään ja käsitellään muun nähtävillä olon aikana saadun palautteen kanssa. Internet-keskusteluun pyritään vastaamaan määrävälein.

Suunnitteluvaiheisiin liittyvistä nähtävillä oloista tiedotetaan **t** ja **s** niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnissa julkaistaan (MRA 30§). Ilmoitus julkaistaan Etelä-Suomen Sanomissa, mutta myös soveltuvin osin muissa kuntien virallisissa ilmoituslehdissä. Vaikutusalueen tarkentumisen myötä tarkennetaan myös tiedottamista. Ajankohtaisista kaavatyön asioista tiedotetaan liiton kotisivuilla internetissä ja tiedotteita laatimalla. Paikallisten tiedotusvälineiden kautta pyritään myös tarjoamaan tietoa kaavatyöstä. Tiedotusvälineille järjestetään tiedotustilaisuuksia **t**.

Tietolähteitä ovat liiton kotisivujen kautta tai liiton toimistosta saatavat viralliset asiakirjat kuten valtuuston ja hallituksen päätökset, kaava-asiakirjat ja kartat. Halukkaat voivat myös käydä tutustumassa liiton toimistossa kaavatyöhön.

Viranomaisyhteistyö

Lakisääteisiä viranomaisneuvotteluja järjestetään kaksi (MRA 11 §). Aloitusvaiheen neuvottelu järjestetään sitten, kun luonnokset työohjelmasta ja OAS:sta ovat käytössä. Neuvottelu järjestettiin 23.10.2002. Ehdotusvaiheen neuvottelu järjestetään sitten, kun ehdotusvaiheen muistutusten ja lausuntojen yhteenveto ja vastineluonnos ovat käytössä. Ylimääräinen viranomaisneuvottelu järjestetään ennen kaavaehdotuksen nähtäville laittamista. Tarvittaessa järjestetään muitakin ylimääräisiä neuvotteluja. Tällaiseen voi tulla tarve, jos esimerkiksi kaavaehdotukseen tullaan ehdotusvaiheen neuvottelun jälkeen tekemään sellaisia muutoksia, että kaava on laitettava uudelleen nähtäville.

Ympäristöministeriössä Päijät-Hämeen maakuntakaavan esittelijänä toimivalle ja Hämeen ympäristökeskuksen edustajalle toimitetaan kaavatyön etenemisen myötä tarpeellinen aineisto, kuten liiton toimintasuunnitelma sekä valtuuston ja hallituksen keskeiset kaavatyötä ja maakuntasuunnitelmaa koskevat päätökset.

Kunta- ja muiden viranomaisten kanssa järjestetään neuvotteluja maakuntakaavatyötä koskevista selvityksistä ja yhteistyömahdollisuuksista selvitysten laadinnassa sekä suunnittelutyön edetessä suunnittelupalavereja tai työkokouksia yhteisen virkamieskäsityksen löytämiseksi keskeisissä suunnitteluratkaisuissa. Kuntien kaavoitus-katsauksia varten toimitetaan tiedot maakuntakaavatyön etenemisestä.

Lahden kaupunkiseudulla – Lahti, Hollola, Nastola, Asikkala ja Orimattila – on käynnissä mahdollista yhteistä yleiskaavaa varten tehtävä rakennemallityö. Rakennemallityöryhmän kanssa suunnitellaan ja sovitetaan tarkemmin yhteen viranomaisyhteistyö, yhteistyönä tehtävät selvitykset ja aikataulut.

Selvitettävät vaikutukset ja vaikutusten arvioinnin menetelmät

Vaikutusten arviointia ja kaavan aluevarauksien laatimista varten tarvitaan erilaisia selvityksiä. Selvitysten määrä ja sisältö tarkentuvat kaavatyön edetessä. Tässä vaiheessa selvitystarpeita on ainakin seuraavista aihealueista:

- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen liittyvät nykytilaan ja tulevaa kehitystä koskevat selvitykset
- asuinalueiden edullisuuteen liittyvät selvitykset hyvinvoinnin ja taloudellisuuden näkökulmista
- palveluihin, kuten kaupan suuryksiköihin liittyvät selvitykset
- kuljetuksiin ja liikenneverkkoon liittyvät selvitykset

- yhdyskuntakustannuksiin liittyvät selvitykset
- luonnon-, kulttuuriympäristöön ja arkeologiaan liittyvät selvitykset
- tarvittaessa Natura 2000-verkoston kuuluvien kohteiden luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten selvittäminen asianmukaisella tavalla (LSL 65 §)

Olemassa olevia selvityksiä voidaan hyödyntää ainakin seuraavista aihealueista:

- Natura 2000-verkosto, valtakunnalliset suojeluohjelmat, suojellut luontotyypit
- perinnemaisemat
- kyläsuunnitelmat
- erilaiset hanke- tai aluekohtaiset suunnitelmat (esim. eteläisen kehätien yleisuunnitelma)
- soveltuvien osien edellisen kaavatyön yhteydessä käytetyt selvitykset
- alueviranomaisten laatimat selvitykset (esim. ympäristökeskus)

Vaikutusten arvioimisessa maakuntakaavatasolla otetaan huomioon kaavan luonne, tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten arviointi painottuu maakunnallisesta ja ylimaakunnallisesta näkökulmasta tehtävään arviointiin. Luonnosvaiheessa esille nousvien vaihtoehtojen vaikutukset arvioidaan ja esitetään niin, että vaihtoehdot ovat vertailtavissa keskenään. Tällaisia vaihtoehtotarkasteluja voi liittyä esimerkiksi merkittäviin liikenne- ja ratkaisuihin, kaupan tai taajamaratkaisuihin.

Vaikutuksina selvitetään maakuntakaavan luonne huomioon ottaen merkittävimmät välittömät ja välilliset vaikutukset (MRA 1 §):

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kaavaehdotuksesta laaditaan arvioinnit maankäyttömuodoittain. Koko kaavan toteuttamisen yhteisvaikutukset arvioidaan edellä lueteltujen lisäksi kaavalle asetettujen sisältövaatimusten sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta ja raportoidaan kaavaselostuksessa.

Kaavatyössä pidetään silmällä, ettei kaavan toteuttaminen merkittävästi heikennä Natura 2000 –verkoston kohteiden luontoarvoja. Natura 2000-verkoston kuuluvien kohteiden luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen asianmukaisella tavalla (LSL 65 §) varaudutaan. Muissa suunnitelmissa tehdyt arvioinnit ja asetuksen mukaisten hankkeiden YVA-menettelyt hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan niiden sisällöstä ja käyttökelpoisuudesta riippuen.

Vaikutusten arvioinnit tapahtuvat joko liiton omana työnä tai ostopalveluina. Olemassa olevaa YVA-asiantuntemusta hyödynnetään arviointien sisällön määrittelyssä ja osallistumisen kanavoinnissa. Vaikutusten arviointivaiheen osallistuminen voidaan suunnitteluvaiheisiin liittyvien YVA-työpaja- ja sidosryhmätilaisuuksien kautta.

Kaavoituksen kulku, päätöksenteko ja mahdollisuudet vaikuttaa

Maakuntakaavoitus etenee pääpiirteissään takakannessa olevan kaaviokuvan mukaan. Kaavaprosessille laaditaan vuosittain tarkempi työohjelma.

Maakuntakaavan kannalta tärkeitä strategisia ratkaisuja tehdään maakuntasuunnitelmatyössä (kaavion ylin, harmaa rivi). Päijät-Hämeen maakuntastrategian 2001 täydentäminen maakuntasuunnitelmaksi käynnistyy samanaikaisesti vuoden 2002 aikana. Keväällä 2001 hyväksytty strategia ei sisältänyt näkemystä maakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteesta ja väestökehitysarviosta. Niitä tarvitaan perustana maakuntakaavan mitoitukselle ja ratkaisuille. Valmistelu tapahtuu keväällä 2003. Lausuntokierroksen jälkeen valtuustolle tuodaan syksyllä 2003 päätettäväksi maakuntasuunnitelman alue- ja yhdyskuntarakenteen tavoitteet.

Kaavalle valmistellaan lähtökohtien, muutospaineiden ja maakuntasuunnitelman täydennyksen perusteella käytävän periaatekeskustelun pohjalta maakunnalliset tavoitteet. Tavoitteet muotoillaan kartallisiksi esityksiksi eli kaavaluonnokseksi. Kaavaluonnos sisältää mahdolliset muutospainekohteiden vaihtoehtoiset ratkaisut ja vaikutusten arvioinnit. Nämä tuodaan sidosryhmäyhteistyön ja nähtävillä olon kautta keskusteluun ja sitten vuoden 2004 lopulla valtuustoon hyväksyttäväksi.

Kaavaehdotus ja sen vaikutusten arviointi valmistellaan ja asetetaan nähtäville keväällä 2005. Kaavaehdotus ja siitä saatu palaute tuodaan valtuuston käsiteltäväksi syksyllä 2005. Valtuuston hyväksymisen jälkeen kaava lähetetään ministeriöön vahvistettavaksi vuonna 2005 ellei päätöksenteosta tai muista ennalta arvaamattomista syistä johtuen tarvita uutta kaavaehdotuksen nähtävillä oloa.

Etelä-Suomen liittouman alueelle tehdään esitys tavoitteellisesta aluerakenteesta. Maakuntien yhteistyön tuloksia hyödynnetään soveltuvin osin maakuntakaavatyössä.

Lahden kaupunkiseudun viisi kuntaa Lahti, Hollola, Nastola, Orimattila ja Asikkala ovat käynnistäneet yhteistyössä kaupunkiseudun rakennemallityön, jossa liitto on kiinteästi mukana. Ehdotuksen kaupunkiseudun yhteiseksi rakennemalliksi on arvioitu valmistuvan 2004. Kaupunkiseudun yhteistyöstä syntyvät tulokset sovitetaan maakuntakaavatyöhön ja tarvittaessa maakuntakaavan osallistumis- ja päätöksentekoprosessiin.

Yhteystiedot

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO

Hämeenkatu 9, PL 50, 15111 LAHTI

Puhelin: 03-8719 40   **Sähköposti:** etunimi.sukunimi@paijat-hame.fi
Fax: 03-8719 426   **Internet:** www.paijat-hame.fi

Maakuntajohtaja Esa Halme yleisjohto	puh. 8719 410
--	---------------

Varamaakuntajohtaja Leo Barman maakuntasuunnitelma	puh. 8719 417
--	---------------

Suunnittelupäällikkö Riitta Laitinen kaavaprosessin koordinointi, OAS ja työn ohjelmointi	puh. 8719 435
---	---------------

Tutkimuspäällikkö Jukka Mikkonen suunnittelua palveleva tutkimustoiminta	puh. 8719 441
--	---------------

Maakuntainsinööri Erkki Rope liikenne ja tekninen huolto	puh. 8719 434
--	---------------

Erityisasiantuntija Mirja Karila-Reponen rakennettu ympäristö, kulttuuri- ja luonnonympäristö, maaseutusektori	puh. 8719 436
--	---------------

Suunnitteluinsinööri Mari Lång-Kauppi paikkatietoanalyysit, maakuntakaavoituksen erityistehtävät	puh. 8719 437
--	---------------

Suunnittelusihteeri Asta Kortesaari hallintotehtävien valmistelu ja suunnittelun tietoaineiston tuottaminen	puh. 8719 419
---	---------------

Visuaalinen suunnittelija Maaret Monola visuaalisen ulkoasun suunnittelu ja toteuttaminen, Internet-sivut	puh. 8719 443
---	---------------

Päijät-Hämeen maakuntakaavan prosessi internetissä:
<http://www.paijat-hame.fi/tehtavat/maakuntakaava/valmisteluprosessi.htm>

PÄIJÄT-HÄMEEN MAAKUNTAKAAVOITUKSEN KULKU, PÄÄTÖKSENTEKO JA OSALLISTUMINEN						
MAAKUNTASUUNNITELMAN ALUERAKENNETAVOITTEET §						
	v. 2002	v. 2003	v. 2004	v. 2005	v. 2006	
VAIHEET	ALOITUS	TAVOITE	VALMISTELU	EHDOTUS	HYVÄKSYMIS	VAHVISTAMIS
KAAVOITUKSEN KULKU						
Työn ohjelmointi	■	■	■		■	■
OAS:n valmistelu	■ §		■			
Selvitykset	■	■	■	■	■	
Lähtökohdat	■					
Nykytila ja muutospainet	■	■				
Maakunnalliset tavoitteet	■	■				
Muutospainekohtien vaihtoehdot ja YVA:t		■	■			
Tavoitteet eli kaavaluonnos		■	■ §	■ §		
Kokonais-YVA			■	■	■	
Ehdotus			■	■	■ §	■ §
Vahvistuskäsittely ympäristöministeriössä						■ §
Seuranta	-----					
PÄÄTÖKSENTEKO						
Maakuntahallitus		■ §		■ §		■ §
Maakuntavaltuusto	■ §		■ §	■ §		■ §
TIEDOTTAMINEN						
Tiedote ja lakisääteinen tiedottaminen	⚡ §		⚡	⚡	⚡	⚡ §
Tiedotustilaisuus			⚡		⚡	⚡
Internet	■					
OSALLISTUMINEN						
Viranomaisneuvottelut	Ⓜ			Ⓜ		Ⓜ
Lakisääteinen nähtävillä olo	Ⓝ			Ⓝ		Ⓝ
Esittelytilaisuudet				ⓔ		ⓔ
Sidosryhmätyöskentely		Ⓢ	Ⓢ	Ⓢ		Ⓢ
YVA-työpaja	Ⓨ	Ⓨ		Ⓨ		
Internetosallistuminen	■					